

Lørdag aften **Aftenposten** 8. desember 1945

Gestapisten Klinge dømt til døden.

Lagmannsretten fastslår at folkeretten gir hjemmel for anvendelse av dødsstraff etter den provisoriske anordning av 4. mai 1945. — Ingen unnskyldning at domfelte handlet etter ordre.

Lagmannsretten avsa i dag klokken 10 dom i saken mot den tyske torturisten Karl-Hans Klinge. Domsavgjørelsen ble filmet og før retten ble satt, stilte Klinge seg villig opp i tiltaleboksen i det skarpe prosjekterlys. Mens kameraene surret omkring ham.

Dommen var enstemmig og lød: Tiltalte Karl-Hans Herman Klinge dømmes til døden for forbrytelse mot straffelovens paragrafer 228 og 229 og den provisoriske anordning av 4. mai 1945, om straff for utenlandske krigsforbrytere paragraf 3 a, b og c, jfr. paragraf 1, sammenholdt med straffelovens paragraf 62.

Etter å ha gjennomgått saksforholdet og de enkelte forbrytelser tiltalte har gjort seg skyldig i, først og fremst torturdrapet på Carl Odvar Erichsen, anfører retten i premissene bl. a. at tiltalte har tatt personlig del i mishandlingene, når han har hatt medhjelpere har de handlet etter hans ordre, og han må derfor bære det strafferettslige ansvar for det hele forhold.

Tiltalte gikk helt og fullt inn for de torturmetoder som ble brukt på Victoria Terrasse. Han tok ikke advarsel av det sorgelige utfall av «badingen» av Carl Odvar Erichsen, når fortsatte med å gi kalde «bade», enda han i flere tilfelle så at ofrene besvimte og måtte skjenke at han utsatte dem for livsfare.

Fra forsvarers side er det hevdet at det er stridende mot Grunnlovens paragraf 97 å gjøre den provisoriske anordning av 4. mai 1945 om dødsstraff for krigsforbrytere gjeldende på handlinger som er foretatt før anordningen ble gitt. Om dette spørsmål bemerker retten:

I alle siviliserte land er tortur ansett som stridende mot de mest elementære rettsregler. Hos oss forbyr alt den gamle Gulatingslov å bruke tortur endog mot troller med den begrunnelse at det er vitne sier under pinsler, det sier han bare av redsel. Og den form for pinlig forhold som ved tysk påvirkning var kommet inn i vår lovgivning, ble uttrykkelig forbudt ved Grunnlovens § 96.

Vår straffelov er ikke avfattet med de forhold for øye at landet skulle okkupert av en fremmed makt som overfor sivilbefolkningen ville bruke barbariske fremgangsmåter, som i beste tilfelle kunne passe i middelalderen. Den borgerlige straffelovgivning har definert forbrytelsene og bestemt strafferammene etter de hjemlige forhold i fredstid. Den nasjonale lovgivning må derfor utfylles med folkeretten og reglene i den er rettsregler.

Haagkonvensjonen IV (innledningen), landkrigsreglementet art. 46 og krigsfangekonvensjonens art. 61, viser at okkupanten ikke kan bruke den slags metoder som han her har gjort. I den liste over krigsforbrytere som ble utarbeidet til bruk for fredskonferansen i 1919 er tortur oppført under III.

Det kan derfor ikke være tvilsomt at tortur etter folkeretten er en krigsforbrytelse, og det er også i samsvar med folkeretten å anvende dødsstraff på de krigsforbrytelser som er av det slag at de etter godkjente alminnelige menneskelige betraktninger gjør dødsstraff berettiget. Alle er vel på det rene med at tortur er av de mest uverdige og umenneskelige handlinger som gjør dødsstraff berettiget.

Når tyskerne satte i verk sine uverdige og umenneskelige torturmetoder visste de at de foretok handlinger som var krigsforbrytelser og som i tilfelle de tapte krigen kunne straffes på den strengeste måte.

De rettsregler som finnes i folkeretten, som ikke har formulert dem i bestemte lovregler må, for å få anvendelse i den nasjonale rett, utformes i lov. Iallfall gjelder det hos oss for strafferegler, da ellers Grunnlovens § 96 om at ingen kan dømmes uten etter lov ikke er tilfredsstillt. Men dette vilkår er oppfylt ved at folkerettsreglene er lovfestet ved den provisoriske anordning av 4. mai 1945.

Om en tenker seg at et okkupert lands lovgivning var så mangelfull at den savnet enhver lovregel som kunne ramme selv de groveste og mest åpenbare krigsforbrytelser som ble foretatt av fienden, ville det være helt uantagelig at det ikke skulle være adgang til ved lov å inkorporere folkerettens sikre regel om krigsforbrytelser i den nasjonale lovgivning og bringe denne til anvendelse uten hinder av forbudet om tilbakevirkning. Men kan dette gjøres, må en uten hinder av forbudet, også kunne gjøre det mindre å skjerpe straffen for en forbrytelse som tortur.

Etter den betraktning som her er gjort gjeldende, er det i virkeligheten ikke spørsmål om tilbakevirkning. Men under enhver omstendighet er meningen med Grunnlovens § 97 at gjerningsmannen i handlingsøyeblikket skal vite at han kan rammes med straff av en viss størrelse, og etter folkerettens regler måtte som nevnt tyskerne være forberedt på at deres torturhandling ville bli straffet på strengest måte, når de tapte krigen. Om dette var de ellers varslet både ved St. James-erklæringen av 13. januar 1942 og Moskva-deklarasjonen av 1. november 1943.

Tiltalte har til sin unnskyldning anført at han handlet etter befaling av sine overordnede. Både Fehmer og Bruns benekter dette, og selv om en ikke kan legge større vekt på deres vitneprov, anser retten det godtgjort at behandlingen på Victoria Terrasse var vilkårlig, således kunne tiltalte

unnlate å forelegge de saker han hadde til undersøkelse til behandling ved den tyske politirett. Tiltalte kunne derfor sikkert uten risiko for straff ha behandlet sine fanger på menneskelig vis.

Selv om han har vært oppdratt og utdannet i et system av brutalitet har han, etter rettens oppfatning, vært klar over at de metoder han benyttet, var ulovlige og umenneskelige. Men han mente de var nødvendige om tyskerne skulle makte å slå ned den indre motstand i Norge, hvor tyskerne, etter sammenbruddet i Tyskland, skulle føre den siste og avgjørende kamp.

Ved utmålingen av straffen finner retten det avgjørende at tiltalte ved sine handlinger har tilføyd sine offer de største legemlige og sjelelige lidelser, da pinslene hadde til hensikt å fremtvinge opplysninger av ofrene om deres kamerater, som ville bli satt i fare om de ble røpet noe. Dette visste tiltalte. Videre er det tatt hensyn til at mishandlingen i et tilfelle hadde døden til følge og at det dreier seg om et stort antall mishandlinger mot en rekke fanger.

Tiltalte har anført at han på gjerningstiden var sterkt nedtrykt, da han hadde opplysning om at hele hans familie, deriblant hans hustru og barn, var omkommet ved bombingene av Hamburg. Han har videre påberopt at han i det lengste håpet at tyskerne skulle vinne og at det derfor var om å gjøre å holde Norge mot en invasjon. Under en slik vilje Milorg kunne skade tyskerne og derfor var det hans plikt på alle måter og med alle midler å motarbeide denne organisasjon.

Han har dessuten som formlidende omstendighet anført at han aldri har innstilt noen av sine offer til domstolsbehandling ved den tyske politirett.

Retten kan ikke finne at disse omstendigheter kan få noen innflytelse på straffutmålingen.

Det er nødvendig å reagere strengt overfor tyskernes forbrytelser i de okkuperte land for å vise at de metoder som er fordømt i alle kultursamfunn ikke kan tales og at enhver i sin stilling — stor eller liten — må stå til ansvar for umenneskelige handlinger.

Da Klinge hørte domskonklusjonen som ble lest først, gikk det sterke trekninger over ansiktet hans og han hadde vanskelig for å holde seg oppreist. Under lesningen av domspremissene satt han med et sløvt uttrykk, og da lagmannen spurte om han hadde forstått dommen, svarte han at han hadde forstått det meste. Han begjærte betenkningstid.

Man kan gå ut fra at dommen vil bli innbrakt for Høyesterett, da den er av prinsipiell betydning for alle senere saker mot tyske krigsforbrytere, som skal behandles ved norsk rett.